

Bartha Lajos – Varga Lóránt: Drága az utalás – a bankoknak kell biztosítaniuk az ingyenességet

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) elkötelezett a hazai elektronikus fizetési forgalom bővítésének támogatásában, ez ugyanis nagyban segíti a pénzforgalom társadalmi költségeinek csökkentését és a rejtett gazdaság visszaszorítását. Ennek érdekében indult el az MNB vezetésével az elmúlt évek legnagyobb hazai fejlesztési projektje, az azonnali fizetés bevezetése. Az azonnali fizetés technológiai szempontból bármilyen helyzetben alternatívát jelenthet a készpénznek, ugyanakkor a széleskörű használata a gyakorlatban csak akkor valósulhat meg, ha a készpénzes és kártyás vásárlásokhoz hasonlóan az átutalási tranzakciók is ingyenessé válnak. Az MNB ezért kifejezetten elvárja a hazai bankoktól, hogy biztosítson olyan lakossági számlacsomagot, ami korlátlan számú átutalást tesz lehetővé külön tranzakciós díjak megfizetése nélkül.

Az elmúlt években Magyarországon a kártyás vásárlási forgalom nemzetközi szinten is kimagasló mértékben, évi 20-25 százalékkal bővült. A számos mögöttes tényező, mint például az érintéses technológia elterjedése mellett kulcsfontosságú volt, hogy a hazai bankok maguk is felismerték az árazás jelentőségét. Az ingyenes készpénzes tranzakcióknak ugyanis nem lehet vetélytársa olyan elektronikus fizetési megoldás, ahol az egyes tranzakciókért külön díjat kell fizetnie az ügyfeleknek. Ezzel összhangban a bankok saját maguk döntöttek úgy, hogy a kártyahasználat fejlődését az támogathatja leginkább, ha időszaki (éves) díjak mellett ingyenes az egyes tranzakciók lebonyolítása.

A legtöbb országban a bankok saját maguk felismerték azt, hogy az új Fintech szereplőkkel szembeni versenyképesség megőrzése érdekében szükségük van új fejlesztésekre a szolgáltatási színvonal emeléséhez, ezért a bankszektor összefogva, saját maga kezdeményezett innovációs projekteket, mint az azonnali fizetés bevezetését. **Magyarországon azonban nem mutatkozott szándék a piaci szereplők részéről az új, innovatív szolgáltatás bevezetésére**, a bankok a már hosszú ideje fennálló helyzetet kívánták fenntartani. Ezért **Magyarország nemzetközi versenyképességének megőrzése érdekében az MNB-nek kellett kezdeményezőként fellépnie, hogy végre elinduljon az azonnali fizetés hazai bevezetését célzó projekt.** Az országos projekt eredményeként a banki fejlesztések mellett egy olyan központi infrastruktúra is elérhetővé válik, amely az azonnali fizetési szolgáltatás mellett rugalmasan tudja támogatni a jövőbeli pénzforgalmi innovációt is.

Mindezek eredményeként márciustól az átutalások mindössze néhány másodperc alatt lebonyolódnak és egyszerűen, néhány gombnyomással, akár mobileszközről is elindíthatók lesznek. Ez pedig azt is jelenti, hogy **semmilyen fizetési helyzetben nem lesz akadálya az átutalás, mint fizetési mód használatának, azaz a korábbi korlátozott alkalmazhatóság helyett akár személyek közötti pénzküldés, akár számlafizetés, akár kiskereskedelmi vásárlás során használható lesz.** A még mindig túlnyomórészt – az MNB felmérései szerint a tranzakciók 80-85 százalékában¹ – készpénzt használó hazai pénzforgalomban ez alapvető fordulatot tesz lehetővé és számos további fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A hatékony infrastruktúra, a számottevő mértékű befektetések a piaci szereplők, az MNB és a GIRO elszámolóház oldalán azonban önmagukban nem elégségesek a pénzforgalmi fordulat eléréséhez. Márciustól

¹ <https://www3.mnb.hu/letoltes/fizetesi-rendszer-jelentes-2019-hun-vegleges.pdf>

ugyanis bár technikailag elérhetővé válik az új szolgáltatás, **a fogyasztók szempontjából ugyanakkor nem lesz kellően versenyképes a készpénzes és kártyás fizetésekkel, amennyiben marad a jelenlegi árazás.**

Az MNB 2018-ban részletesen felmérte a hazai bankok lakossági pénzforgalmi szolgáltatásainak árazását nemzetközi összehasonlításban², amelynek az alábbi főbb következtetései voltak:

- **A hazai bankok drágák**, az általuk alkalmazott díjak az adott ország bérszínvonalához viszonyítva (és egyes esetekben abszolút értékben is) még a kapcsolódó illetékterheket levonva is jellemzően magasabbak, mint a többi európai országban.
- Míg Nyugat-Európában rendkívül elterjedt a csomagárazás, amikor a fogyasztóknak nem kell az egyes átutalások után külön díjat fizetniük, addig **Magyarországon az egyes átutalásokat külön díjak terhelik.**

Fontos továbbá azt is megemlíteni, hogy az elektronikus tranzakciók – így az átutalások – változó költsége alacsony, amit megerősít az MNB felmérése³ is. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az átutalási forgalom bővülése, a tranzakciószámok emelkedése banki oldalon rendkívül alacsony költségemelkedést jelent. Azaz a bank számára nem jelent az számottevő többletköltséget, ha egy ügyfél többször indít átutalást.

A fent leírtakból az következik, hogy a hazai pénzforgalmi fordulat eléréséhez alapvetően már csak egy tényező kell. Az új technológiában rejlő lehetőségek maradéktalan kihasználása, és az új elektronikus fizetési megoldások széleskörű használata érdekében szükség van a hazai bankok rendkívül drága árazásának újragondolására. Ezt megerősíti többek között az Európai Központi Bank vonatkozó tanulmánya⁴ is, amely a lengyel azonnali fizetési rendszer alacsony kihasználtságát a magas díjakra vezeti vissza, szemben például az ingyenesen elérhető – és ennek megfelelően széles körben használt – angol, dán vagy svéd rendszerrel. A drága hazai átutalási szolgáltatás, a tranzakciónként kiszabott díjak, mind azt eredményezik, hogy a magyar fogyasztók nem fogják széles körben használni az új innovatív fizetési szolgáltatást. Mindez annak ellenére van így, hogy a hazai bankoknak is elemi érdekük lenne a fordulat. A megjelenő egyre újabb fintech szereplők jellemzően ingyenes pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtanak az ügyfeleknek, és várhatóan már rövidtávon is tovább erősödik majd a verseny. A bankoknak ügyfeleik megtartásában, az ügyfélkapcsolatok erősítésében is rendkívül lényeges lehet, ha kényelmes és olcsó, a mindennapokban gyakran használt fizetési szolgáltatásokat nyújtanak.

Az MNB elvárása ezért az, hogy a bankkártyáknál már jelenleg is alkalmazott szerkezethez hasonlóan a hazai bankoknál **az átutalási tranzakciókat ne terheljék külön díjak. Mindezt alacsony, mindenki számára elérhető számlavezetési díjak mellett kell megtenni**, tekintettel a hazai bankok már jelenleg is fennálló drága árazására.

Minden banknak nyújtania kell tehát olyan bárki által igénybe vehető lakossági számlacsomagot, amely alacsony számlavezetési díj mellett lehetővé teszi korlátlan számú átutalás indítását. Ennek megvalósítását az MNB kiemelt prioritással kezeli és minden rendelkezésre álló eszközt alkalmazni fog a cél elérése érdekében.

² <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-nemzetkozi-osszehasonlitasban-002.pdf>

³ <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/elemezsek-tanulmanyok-statisztikak/mnb-tanulmanyok/mnb-tanulmanyok/mt93-dr-turjan-aniko-diveki-eva-keszy-harmath-zoltanne-koczan-gergely-takacs-kristof-semmi-sincs-ingyen-a-fobb-magyar-fizetesi-modok-tarsadalmi-koltsegenek-felmerese>

⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/conferences/shared/pdf/20171130_ECB_Bdl_conference/payments_conference_2017_academic_paper_hartmann_hernandez_plooj_and_vandeweyer.pdf

A szerzők: Bartha Lajos, az MNB Pénzügyi infrastruktúrákért és bankműveletekért felelős ügyvezető igazgatója és Varga Lóránt, a Pénzügyi infrastruktúra és pénzforgalom fejlesztési főosztály vezetője